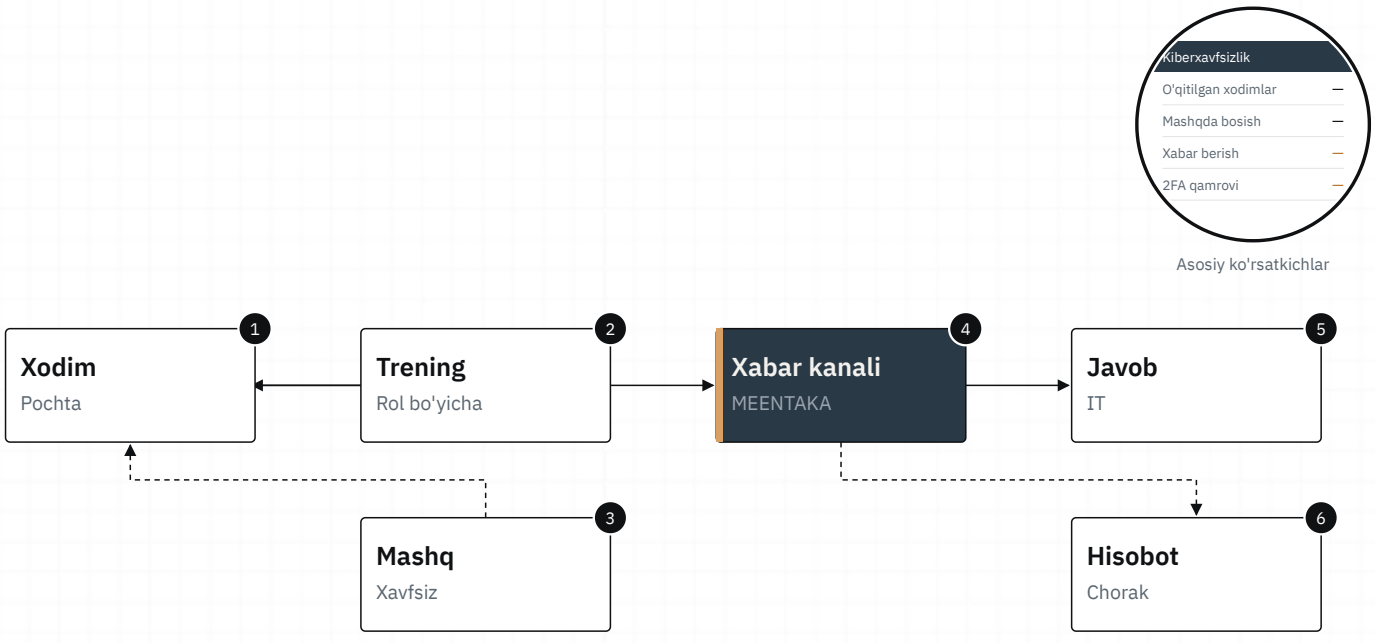
MEENTAKA

KX-08

KIBERXAVFSIZLIK · KIBERXAVFSIZLIK · XODIMLAR

Xodimlar — birinchi himoya chizig'i: fishing va kiber-gigiena

Eng qimmat himoya vositasi ham bitta bosilgan havola oldida ojiz. Fishing — global miqyosda eng ko'p uchraydigan hujum vektori.

Hujjat turi	Kod	Til	Holat
Yechim hujjati	KX-08	O'zbekcha	Noyabr 2026

01 — Qisqacha

Buxgalter "soliq" xatini ochdi. Keyin nima bo'ldi?

IBM 2025 hisobotiga ko'ra fishing ma'lumot sizishlarining eng ko'p uchraydigan boshlang'ich vektori bo'lgan. IIV ma'lumotiga ko'ra 2026-yilning birinchi yarmida O'zbekistonda 9 282 ta kiberjinoyat fosh etildi. Xodimlarning odatlari texnik choralar kabi muhim.

MAQSAD

Buxgalter "soliq" xatini ochdi. Keyin nima bo'ldi?

YECHIM

Rol bo'yicha qisqa treninglar (buxgalteriya, ta'minot, muhandislar), kelishilgan va xavfsiz fishing-mashq, "shubhali xat" tugmasi yoki kanali, ikki bosqichli autentifikatsiya, choraklik takrorlash.

NATIJA

O'lchanadigan ko'rsatkichlar: o'qitilgan xodimlar, mashqda bosish, xabar berish, 2fa qamrovi.

Kimlar uchun

Rahbar
Madaniyat.

HR
O'qitish.

IT/xavfsizlik
Mashq.

Barcha xodimlar
Odatlar.

> Bitta bosish — butun tarmoqqa kirish.

QISQA FAKTLAR

16%

Fishing — sizishlarda eng ko'p uchraydigan vektor (IBM 2025).[1]

9 282

Fosh etilgan kiberjinoyatlar, 2026 I yarim yillik (IIV).[2]

$4,44 mln

Global o'rtacha sizish zarari (IBM 2025).[1]

Manbalar — oxirgi betda.

02 — Kontekst

Dunyoda va O'zbekistonda nima ma'lum

Xalqaro va rasmiy manbalar.

Fakt	Manba
Fishing eng ko'p uchraydigan vektor (16%); global o'rtacha zarar $4,44 mln.[1]	IBM Cost of a Data Breach 2025
2026 I yarmida 9 282 kiberjinoyat fosh etilgan.[2]	IIV (spot.uz)

Bu raqamlarni qanday o'qish kerak

Fishing-mashq faqat rahbariyatning yozma roziligi bilan, xodimlarning shaxsiy ma'lumotlarini yig'masdan va jazolash maqsadisiz o'tkaziladi. O'zbekiston korxonalari bo'yicha bu ko'rsatkich ochiq manbalarda topilmadi — dastlabki baholashda o'lchanadi.

Faktlar manbada qanday berilgan bo'lsa, shunday keltirilgan. Yetkazib beruvchi ma'lumotlari shunday belgilangan va boshqa korxonada kafolatlanmaydi.

03 — Muammo

Xavf qayerda

Odatdagi bo'shliqlar:

01
Xatlar
Soxta soliq, bank, yetkazib beruvchi xatlari.

02
Parollar
Bir xil parol barcha tizimlarda.

03
Messenjer
Ish fayllari shaxsiy chatlarda.

04
Xabar berish
Shubhali narsani kimga aytish noma'lum.

Yo'qotishni qanday hisoblash mumkin

Hisob o'g'irlanishi	`tizimga kirish`
To'lov firibgarligi	`summa`
Ransomware	`to'xtash`
Ma'lumot	`sizish`

Formulalar namunaviy; aniq qiymat auditda o'lchanadi.

Rahbar o'ziga beradigan savollar

Xodimlar kiber-gigiena bo'yicha o'qitilganmi?

Shubhali xatni qayerga yuborish ma'lummi?

Ikki bosqichli autentifikatsiya yoqilganmi?

04 — Yechim arxitekturasi

Qisqa trening → xavfsiz mashq → tez xabar berish → takror

Rol bo'yicha qisqa treninglar (buxgalteriya, ta'minot, muhandislar), kelishilgan va xavfsiz fishing-mashq, "shubhali xat" tugmasi yoki kanali, ikki bosqichli autentifikatsiya, choraklik takrorlash.

Foydalanuvchilar	Rahbar · HR · IT/xavfsizlik · Barcha xodimlar
O'qitish	Rol bo'yicha · Qisqa · O'zbek tilida
Mashq	**Kelishilgan** · **Xavfsiz** · **Anonim natija**
Xabar berish	**Kanal** · **Javob** · **Rag'bat**
Texnik	2FA · Parol menejeri · Pochta filtri
Integratsiya	1C · ESF / EDO · Datchik va PLC · Telegram ogohlantirish

Boshqaruv paneli

O'qitilgan xodimlar, mashq natijalari (umumlashtirilgan), xabar berish darajasi

Qora qatorlar — MEENTAKA qatlami. Mavjud uskuna va tizimlar saqlanadi; ma'lumot ulardan yig'iladi.

05 — Modullar katalogi

Nima o'rnatiladi

Har bir modul alohida ishga tushadi; paket korxona ehtiyojiga qarab yig'iladi.

Modul	Vazifa	Tayyorlik
Rol bo'yicha treninglar	O'zbek/rus tilida	◐ **Muhandislik imkoniyati**
Xavfsiz fishing-mashq	Kelishilgan	◐ **Muhandislik imkoniyati**
Xabar berish kanali	Telegram/pochta	◐ **Muhandislik imkoniyati**
Pochta himoyasi vositalari	Hamkor	○ **Ishlab chiqilmoqda**

● Tijoriy mavjud ◐ Muhandislik imkoniyati ○ Ishlab chiqilmoqda

Korxona tomonidan kerak

- Rahbariyat roziligi
- Bo'limlar ro'yxati
- HR
- IT

Va'da qilinmaydi

- Sertifikatlash, attestatsiya yoki MAI obyektini rasmiy baholash (vakolatli organlar va akkreditatsiyalangan tashkilotlar vazifasi)
- Penetratsion test yoki xakerlik xizmatlari (faqat ruxsat etilgan hamkorlar orqali)
- "100% himoya" yoki hujum bo'lmasligi kafolati
- Yuridik maslahat

06 — Joriy qilish

Kichikdan boshlaymiz, o'lchab kengaytiramiz

Audit → pilot → kengaytirish → obuna. Har bosqich oldingisining o'lchangan natijasiga tayanadi.

1–2 hafta
Tayyorgarlik
Aktivlar va jarayonlar.

Natija: xavflar xaritasi.

30 kun
Pilot (1 bo'lim)
Bitta sex yoki tizim, 30 kun.

Natija: birinchi natijalar.

2–3 oy
Butun korxona
Butun korxona.

Natija: doimiy jarayon.

Doimiy
Qo'llab-quvvatlash
Oylik hisobot.

Natija: xabar berish trendi.

Muddatlar taxminiy; auditdan keyin aniqlanadi.

O'lchanadigan ko'rsatkichlar

Ko'rsatkich	Birlik	Manba
O'qitilgan xodimlar	%	HR
Mashqda bosish	% (umumlashtirilgan)	Mashq
Xabar berish	%	Kanal
2FA qamrovi	%	IT

07 — Keyingi qadam

Xodimlaringiz tayyormi

O'n savol. "Yo'q" javoblari — auditda birinchi ko'riladigan joylar.

01 Xodimlar kiber-gigiena bo'yicha o'qitilganmi?

02 Shubhali xatni qayerga yuborish ma'lummi?

03 Ikki bosqichli autentifikatsiya yoqilganmi?

04 To'lov rekvizitlari o'zgarishi telefonda tasdiqlanadimi?

05 Parol menejeri ishlatiladimi?

06 Mashq o'tkazilganmi?

07 Ishdan ketganlar hisoblari yopiladimi?

08 Trening takrorlanadimi?

09 Kiberxavfsizlik uchun mas'ul shaxs tayinlanganmi?

Xodimlar mashqi

Rahbariyat bilan kelishilgan holda bitta bo'limda xavfsiz fishing-mashq va qisqa trening o'tkazamiz.

meentaka.uz · info@meentaka.uz · +998 99 321 47 77

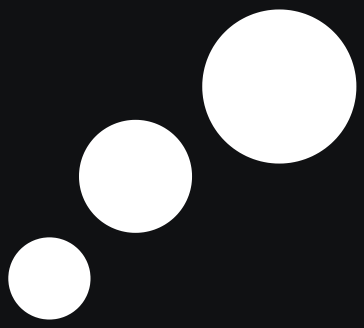
Natijada olasiz

- Aktivlar va xavflar xaritasi
- Ustuvor choralar rejasi
- Loyiha va oylik qo'llab-quvvatlash

Manbalar

1. IBM Cost of a Data Breach 2025 (mart 2024–fevral 2025): global o'rtacha zarar $4,44 mln; sanoat sektorida $5,00 mln; aniqlash va cheklash o'rtacha 241 kun; fishing — eng ko'p uchraydigan hujum vektori (16%).
2. IIV (spot.uz, 11.08.2026): 2026-yil I yarmida 9 282 ta kiberjinoyat fosh etilgan.

Hujjat 2026-yil noyabr holatiga ochiq manbalar asosida tayyorlangan. Ma'lumotlar manbada qanday berilgan bo'lsa, shunday keltirilgan. Hujjat huquqiy yoki moliyaviy maslahat emas; rasmiy matnlarni lex.uz va soliq.uz da tekshiring.

MEENTAKA

Nashr etuvchi

© 2026 MEENTAKA. «The Endurance Industrial Technologies» MChJ

Hujjat raqami
MT-KX-08-UZ · 11.2026

Aloqa
meentaka.uz · info@meentaka.uz · +998 99 321 47 77